

III. Charakteristika výsledků – 1. čtvrtletí 2007

Prezentované výsledky šetření charakterizují (v souladu s uplatněnými mezinárodními metodickými přístupy) populaci žijící pouze ve vybraných bytech. Situace osob bydlících v jiných ubytovacích zařízeních (zejména v hromadných ubytovacích zařízeních), se do výsledků šetření nepromítá. Tato skutečnost pak do určité míry eliminuje některé skupiny osob ze šetření (např. cizí státní příslušníky na ubytovnách, církevní osoby v seminářích apod.).

III. A. Zaměstnanost

Počet osob s jediným nebo hlavním zaměstnáním dosáhl v 1. čtvrtletí 2007 celkem 4865,0 tis., z toho bylo 2767,3 tis. mužů (56,9 %) a 2097,7 tis. žen (43,1 %). V porovnání se stejným obdobím roku 2006 byla celková zaměstnanost o 79,8 tis. vyšší. V relativním vyjádření činil nárůst počtu osob s jediným nebo hlavním zaměstnáním 1,7 %. Přitom se zvýšil počet pracujících na dobu určitou v hlavním zaměstnání - v 1. čtvrtletí 2007 to bylo celkem 339,1 tis. osob (z toho bylo 185,4 tis. žen) - t.j. celkem o 13,3 tis. více než v 1. čtvrtletí 2006.

Převážnou část zaměstnaných osob představují **zaměstnanci** (4063,4 tis.) a jejich počet vzrostl proti 1. čtvrtletí roku 2006 o 56,5 tis. Podíl zaměstnanců na celkové zaměstnanosti se však snížil o 0,2 procentního bodu na 83,5 %. Počet **členů produkčních družstev** poklesl o 3,6 tis. na 14,5 tis. Počet **podnikatelů** dosáhl 786,2 tis., což je o 26,4 tis. více než ve srovnatelném období roku 2006 a podíl celého podnikatelského sektoru se zvýšil o 0,3 procentního bodu na 16,2 % celkové zaměstnanosti. Zvýšil se počet **podnikatelů bez zaměstnanců** o 11,7 tis. na 558,1 tis. osob. Ještě více vzrostl počet **podnikatelů se zaměstnanci** o 14,9 tis. na 196,0 tis. Na druhé straně klesl počet **pomáhajících rodinných příslušníků** o 0,2 tis. na 32,2 tis.

Počet osob podle postavení v hlavním zaměstnání

Postavení v zaměstnání	Celkem		Muži		Ženy	
	v tis.	v %	v tis.	v %	v tis.	v %
Zaměstnanci	4063,4	83,5	2193,7	79,3	1869,6	89,1
Členové produkčních družstev	14,5	0,3	9,6	0,3	4,9	0,2
Podnikatelé bez zaměstnanců	558,1	11,5	403,9	14,6	154,2	7,4
Podnikatelé se zaměstnanci	196,0	4,0	152,2	5,5	43,8	2,1
Pomáhající rodinní příslušníci	32,2	0,7	6,9	0,3	25,2	1,2
C e l k e m	4865,0	100,0	2767,3	100,0	2097,7	100,0

Zaměstnanost se snížila ve třech krajích (NUTS 3), z toho nejvíce v Libereckém kraji (o 2,0 tis.). Na druhé straně se zaměstnanost zvýšila zvláště ve Středočeském (o 16,6 tis.), v Jihomoravském kraji (o 15,6 tis.), na Vysočině (o 11,2 tis.) a v Moravskoslezském kraji (o 10,4 tis.). Vyšší nárůst počtu zaměstnanců se projevil ve Středočeském kraji (19,5 tis.), na Vysočině (16,1 tis.), v Jihomoravském (8,5 tis.) a ve Zlínském kraji (7,6 tis.), naopak úbytek jejich počtu byl zaznamenán především v hl. m. Praze (o 2,9 tis.), což souvisí se stěhováním aktivního obyvatelstva z Prahy do sousedních okresů Středočeského kraje.

Při hodnocení vývoje struktury postavení v zaměstnání je nutné respektovat fakt, že publikované údaje jsou zjišťovány podle obvyklého bydliště respondenta, nikoliv podle regionu jeho pracoviště. V hl. m. Praze např. skutečně pracuje podstatně více osob než je počet obvykle bydlících na území města, kteří mají zároveň zaměstnání (počet pracujících v Praze byl vyšší než počet pracujících s pražským bydlištěm o 114,7 tis. a dosáhl 742,7 tis. osob). Vysoké aktivní saldo dojížděky v Praze se vyskytuje převážně právě v kategorii zaměstnanců (104,8 tis.).

Vyjíždka za prací naopak převyšuje dojíždku především ve Středočeském kraji (záporné saldo dojížděky dosáhlo 59,7 tis., vesměs ve prospěch Prahy), v Ústeckém kraji (15,3 tis.), na Vysočině (8,9 tis.) a v Moravskoslezském kraji (8,1 tis.). Záporné saldo dojížděky se v dalších krajích pohybovalo od 2,5 tis. v Karlovarském kraji po 7,9 tis. v Jihočeském kraji. Přes hranice krajů vyjíždějí převážně zaměstnanci (91,8 % případů dojížděky).

Přírůstek (úbytek) počtu osob s jediným nebo hlavním zaměstnáním podle postavení v zaměstnání v jednotlivých krajích (1. čtvrtletí 2006 až 1. čtvrtletí 2007, v tis. osob)

ČR celkem		Kraje														
absolutně	v %	Hl. m. Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský	
Celkem																
79,8	1,7	-0,9	16,6	7,4	-1,7	2,6	1,0	-2,0	4,1	2,5	11,2	15,6	4,2	8,9	10,4	
Zaměstnanci vč. členů produkčních družstev																
52,9	1,3	-3,0	19,7	1,7	0,4	-0,3	1,6	-1,9	-2,9	2,1	14,2	9,1	3,9	8,1	0,1	
Podnikatelé bez pomáhajících rodinných příslušníků																
26,7	3,7	-1,1	-0,4	5,4	-1,3	2,6	0,1	-0,9	6,2	-0,1	-3,1	7,3	0,6	0,7	10,5	

Stále přetrvávají poměrně značné regionální rozdíly ve skladbě pracujících podle jejich postavení v zaměstnání. Podíl zaměstnanců se pohybuje v rozpětí od 78,9 % v hl. m. Praze po 86,6 % na Vysočině a 86,8 % v Pardubickém kraji. Relativně vyšší zastoupení členů produkčních družstev, a to převážně zemědělských, je na Vysočině (1,9 %), v ostatních krajích se pohybuje v rozpětí od statisticky zanedbatelného podílu v Karlovarském, Libereckém a Moravskoslezském kraji a v hl. m. Praze do 0,5 % v Plzeňském kraji.

Velké rozdíly jsou u kategorie podnikatelů. Vysoký podíl podnikatelů (bez pomáhajících rodinných příslušníků) je zejména v hl. m. Praze (20,1 % z celkového počtu osob s jediným nebo hlavním zaměstnáním bydlicích na území hlavního města), z ostatních krajů je jejich podíl vyšší v Královéhradeckém (17,1 %), v Jihomoravském (16,4 %), v Karlovarském (16,3 %) a ve Středočeském kraji (16,2 %). V případě středních Čech se projevuje skutečnost, že bývalé okresy Praha - východ a Praha - západ mají výrazně aktivní migrační bilanci s hlavním městem a určitá část pražských podnikatelů získává trvalé bydliště mimo Prahu v uvedených regionech. Nejnižší podíl podnikatelů je na Vysočině (11,0 %), v Pardubickém kraji (12,6 %) a v Ústeckém kraji (13,1 %). Počet pomáhajících rodinných příslušníků převyšuje počet členů produkčních družstev a jejich podíl na celkové zaměstnanosti v regionech se pohybuje od 0,3 % ve Zlínském po 1,1 % v Libereckém kraji.

Z hlediska zaměstnanosti mužů a žen v **odvětvové struktuře pracujících** přetrvávají významné rozdíly. U obou pohlaví je nadále největší zastoupení zpracovatelského průmyslu, ale jinak je tomu v zastoupení dalších odvětví (v přílohové tabulce č. 304 je uvedeno podrobnější členění vybraných kategorií Odvětvové klasifikace ekonomických činností, která je kompatibilní s mezinárodní klasifikací NACE, rev. 1.1; podrobněji jsou zde členěna především odvětví zpracovatelského průmyslu a odvětví obchodu).

Skladba osob s jediným nebo hlavním zaměstnáním v ČR podle odvětví činnosti a pohlaví

Odvětví	Celkem		Muži		Ženy	
	v tis.	v %	v tis.	v %	v tis.	v %
Celkem	4865,0	100,0	2767,3	100,0	2097,7	100,0
z toho:						
Zemědělství, myslivost a lesnictví	172,2	3,5	121,1	4,4	51,1	2,4
Rybolov a chov ryb	2,6	0,1	2,1	0,1	.	.
Těžba nerostných surovin	55,6	1,1	49,8	1,8	5,8	0,3
Zpracovatelský průmysl	1386,5	28,5	880,2	31,8	506,3	24,1
Výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody	73,4	1,5	58,6	2,1	14,8	0,7
Stavebnictví	433,9	8,9	398,5	14,4	35,4	1,7
Obchod, opravy motor. vozidel a spotř. zboží	616,5	12,7	286,1	10,3	330,4	15,8
Ubytování a stravování	184,2	3,8	78,4	2,8	105,8	5,0
Doprava, skladování a spoje	356,9	7,3	259,4	9,4	97,5	4,7
Finanční zprostředkování	93,9	1,9	33,0	1,2	60,9	2,9
Nemovitosti, pronájem, podnikatel. činnosti	337,4	6,9	193,8	7,0	143,6	6,8
Veřej. správa, obrana, povinné soc. zabezp.	324,2	6,7	165,1	6,0	159,1	7,6
Vzdělávání	292,7	6,0	75,0	2,7	217,7	10,4
Zdravotní a sociální péče, veterin. činnosti	339,4	7,0	67,8	2,4	271,6	12,9
Ostatní veřejné, sociální a osobní služby	189,6	3,9	96,5	3,5	93,1	4,4

Ve struktuře zaměstnanosti podle sektorů výrazně převládají pracující ve sféře služeb (OKEČ G-Q), ve které pracovalo již 56,3 % všech zaměstnaných osob. Naproti tomu v primárním sektoru (OKEČ A,B) zaměstnanost trvale klesá, přičemž podíl starších věkových skupin je v zemědělství podstatně vyšší než v dalších sektorech (více než 55 % pracujících je starší 45 let).

Z meziročního porovnání údajů za 1. čtvrtletí 2006 a 2007 vyplývají značné změny v odvětvové příslušnosti pracujících s jediným nebo hlavním zaměstnáním. Zaměstnanost v **primárním sektoru** (zemědělství, lesnictví, chov ryb) klesla na 174,8 tis. osob a činila pouze 3,6 % celkového počtu osob s jediným nebo hlavním zaměstnáním. Počet pracujících v **sekundárním sektoru** (průmysl, stavebnictví) se zvýšil proti 1. čtvrtletí 2006 o 38,5 tis. na 1949,4 tis., tj. 40,1 % celkové zaměstnanosti. Tento nárůst byl ovlivněn především meziročním zvýšením zaměstnanosti ve zpracovatelském průmyslu o 38,9 tis. Nejvíce vzrostl počet pracujících ve skupině výroba dílů a příslušenství pro motorová vozidla (kromě motocyklů) a jejich motory (o 22,7 tis.), výroba plastových

výrobních (8,5 tis.), výroba železa, oceli, ferostlin a plochých výrobků a tváření výrobků za tepla (7,0 tis.) a výroba kancelářských strojů a počítačů (6,0 tis.). Pokles zaměstnanosti v odvětví výroby a rozvodu elektřiny, plynu a vody o 3,8 tis. se nejvíce projevil ve výrobě a rozvodu tepelné energie.

Při hodnocení odvětvové skladby pracujících je nutné vzít v úvahu metodiku výběrového šetření, které se provádí výhradně v bytech a nikoliv v hromadných ubytovacích zařízeních. Údaje o počtu pracujících z VŠPS statistika následně koriguje v rámci harmonizace s údaji o vývoji zaměstnanosti cizích státních příslušníků v odvětví. Podle dostupných údajů MPSV například výrazně roste počet cizích státních příslušníků ve stavebnictví a ve zpracovatelském průmyslu, kteří z velké části jsou ubytováni mimo byty.

Zaměstnanost v **terciárním sektoru** (všechna odvětví služeb včetně dopravy) se zvýšila o 43,5 tis. na 2 739,9 tis. (56,3 % celkové zaměstnanosti), ale v jednotlivých odvětvích se počet pracujících vyvíjel protichůdně. Zaměstnanost vzrostla nejvíce v odvětví nemovitostí, pronájmu a podnikatelských činností (o 24,4 tis.), zdravotní a sociální péče a veterinární činnosti (o 18,5 tis.) a v odvětví veřejné správy, obrany a povinného sociálního zabezpečení (o 10,8 tis.).

V kategorii nemovitostí se projevil růst především ve skupině právní a účetní činnosti, daňové poradenství včetně průzkumu trhu a veřejného mínění, ve skupině pátracích a ochranných činností a ve skupině publikování, dodávky a poradenství v oblasti softwaru. V kategorii zdravotnictví se nejvíce zvýšila zaměstnanost na úseku činností souvisejících se zdravotní péčí.

Naopak nejvíce meziročně klesla zaměstnanost v kategorii vzdělávání (o 5,1 tis.) a to především na úseku předškolní výchovy a základního vzdělávání (o 11,1 tis.). Zaměstnanost klesla i v kategorii obchodu, oprav motorových vozidel a spotřebního zboží (o 4,3 tis.), nejvýrazněji v oblasti maloobchodu s potravinami, nápoji a tabákovými výrobky ve specializovaných prodejnách.

Přírůstek (úbytek) počtu pracujících s jediným nebo hlavním zaměstnáním podle odvětví (1. čtvrtletí 2006 až 1. čtvrtletí 2007)

Odvětví	Úbytek		Odvětví	Přírůstek	
	abs. v tis.	v %		abs. v tis.	v %
Vzdělávání	-5,1	-1,7	Zpracovatelský průmysl	38,9	2,9
Obchod, opravy motorových vozidel a spotřebního zboží	-4,3	-0,7	Nemovitosti a pronájem, podnikatelské činnosti	24,4	7,8
Výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody	-3,8	-4,9	Zdravotní a sociální péče, veterinární činnosti	18,5	5,8
Doprava, skladování a spoje	-2,4	-0,7	Veřejná správa a obrana, povinné sociální zabezpečení	10,8	3,4
Zemědělství, myslivost a lesnictví	-1,0	-0,6	Těžba nerostných surovin	4,0	7,9
Rybolov, chov ryb	-0,8	-24,2	Ubytování a stravování	2,2	1,2
Stavebnictví	-0,7	-0,2	Ostatní veřejné sociální a osobní služby	0,4	0,2
			Finanční zprostředkování	0,0	0,0

Pořadí odvětví podle výše přírůstku resp. úbytku osob v nich pracujících se čtvrtletně mění. V této souvislosti je třeba zdůraznit skutečnost, že hodnota přírůstku či úbytku zaměstnanosti v odvětví se může i významně odlišovat od hodnot vycházejících z jiných zdrojů. To je markantní např. v případě odvětví veřejné správy, kde difference ve vývoji zaměstnanosti proti údajům statistiky organizací nepodnikatelské sféry vyplývají mj. ze skutečnosti, že pojetí zaměstnanosti ve VŠPS má obecnější charakter (viz úvod) a bezprostředně se nevztahuje k tzv. evidenčnímu počtu osob.

Zaměstnanci představují rozhodující část pracujících ve všech odvětvích národního hospodářství. Podíl této kategorie je však v odvětvovém pohledu variabilní, což vyplývá z charakteru a koncentrace vykonávaných činností v jednotlivých odvětvích, z požadované úrovně a zaměření vzdělání pracovníků a z řady dalších aspektů. Mimořádně vysoký podíl zaměstnanců je v klasických průmyslových odvětvích s nadprůměrnou velikostí podniků a firem a dále v některých odvětvích terciárního sektoru, ve kterých je vyžadována i specifická odborná kvalifikace, a to především v odvětví vzdělávání a zdravotnictví. Podíl zaměstnanců je samozřejmě vysoký v organizacích, ve kterých je soustředěn výkon veřejné správy.

**Počet zaměstnanců a podnikatelů podle odvětví (hlavní zaměstnání,
1. čtvrtletí 2007, v tis. osob)**

Odvětví	Zaměstnanost celkem	z toho			
		zaměstnanci	podnikatelé		
			celkem	se zaměstnanci	bez zaměstnanců
CELKEM	4865,0	4063,4	754,1	196,0	558,1
z toho:					
Zemědělství, myslivost a lesnictví	172,2	127,9	30,4	4,3	26,1
Rybolov a chov ryb	2,6	2,2	.	-	.
Těžba nerostných surovin	55,6	54,6	1,0	.	0,8
Zpracovatelský průmysl	1386,5	1274,9	104,6	34,6	70,1
Výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody	73,4	69,6	3,6	.	2,9
Stavebnictví	433,9	277,1	154,2	29,3	124,9
Obchod, opravy motor. vozidel a spotř. zboží	616,5	468,2	138,5	43,8	94,7
Ubytování a stravování	184,2	147,2	33,5	17,0	16,5
Doprava, skladování a spoje	356,9	308,5	46,7	16,3	30,4
Finanční zprostředkování	93,9	67,5	25,7	.	25,0
Nemovitosti a pronájem, podnikatelské činnosti	337,4	214,7	118,1	20,2	97,8
Veřejná správa, obrana, sociální zabezpečení	324,2	319,6	4,6	2,2	2,3
Vzdělávání	292,7	281,7	10,7	2,3	8,5
Zdravotní a sociální péče, veterinární činnosti	339,4	308,9	28,9	16,2	12,8
Ostatní veřejné, sociální a osobní služby	189,6	136,3	52,0	8,0	44,0

Počet **členů produkčních družstev** je významnější pouze v několika odvětvích. Jejich četnost dále klesla v zemědělství na 11,3 tis., ve zpracovatelském průmyslu se zvýšila na 1,4 tis. pracovníků. Počet **pomáhajících rodinných příslušníků** je vyšší v odvětví obchodu, oprav motorových vozidel a spotřebního zboží (8,8 tis.) a ve zpracovatelském průmyslu (5,7 tis.).

Nárůst celkového počtu podnikatelů o 26,4 tis. se projevil především v kategorii odvětví nemovitostí, pronájmu a podnikatelských činností (12,0 tis.). Meziroční nárůst počtu podnikatelů včetně pomáhajících rodinných příslušníků byl nejvyšší ve skupině právních a účetních činností, daňového poradenství včetně průzkumu trhu a veřejného mínění (7,9 tis.), ve skupině činností v oblasti nemovitostí na základě honoráře nebo smlouvy a reklamních činnostech. Ve zpracovatelském průmyslu (nárůst o 7,1 tis.) se nejvíce zvýšil počet podnikatelů v oblasti výroby nápojů a v kategorii finančního zprostředkování na úseku pojišťovnictví a penzijního financování (kromě povinného sociálního zabezpečení). Proti 1. čtvrtletí 2006 se značně zvýšil i počet podnikajících na úseku stavební a montážní práce a dokončovací stavební činnosti.

Počet **zaměstnavatelů (podnikatelů se zaměstnanci)** se zvýšil nejvíce v odvětví dopravy, skladování a spojů (o 3,8 tis.) a ve zpracovatelském průmyslu (o 3,2 tis.). Nárůst **pracovníků na vlastní účet (podnikatelé bez zaměstnanců)** byl způsoben zejména zvýšením počtu těchto osob v odvětví nemovitostí, pronájmu a podnikatelských činností (o 10,3 tis.) a v odvětví finančního zprostředkování (o 5,7 tis.). Údaje o výši absolutního a relativního přírůstku (úbytku) počtu podnikatelů bez a se zaměstnanci ve vybraných kategoriích odvětví uvádí následující tabulkový přehled.

Změna počtu podnikatelů ve vybraných odvětvích v období 1. čtvrtletí 2006 až 1. čtvrtletí 2007

Vybraná odvětví	Přírůstek/úbytek počtu podnikatelů			
	bez zaměstnanců (na vlastní účet)		se zaměstnanci (zaměstnavatelé)	
	abs. v tis.	v %	abs. v tis.	v %
Zemědělství, myslivost a lesnictví	-1,2	-4,4	1,2	37,1
Zpracovatelský průmysl	4,0	6,1	3,2	10,2
Stavebnictví	-2,2	-1,7	2,2	7,9
Obchod, opravy mot. vozidel a spotřebního zboží	-0,1	-0,1	1,9	4,7
Ubytování a stravování	2,1	14,6	-1,0	-5,7
Doprava, skladování a spoje	-3,7	-10,9	3,8	30,5
Finanční zprostředkování	5,7	29,4	-0,2	-17,9
Nemovitosti a pronájem, podnikatelské činnosti	10,3	11,8	1,1	6,0
Vzdělávání	2,2	34,7	-0,1	-3,6
Zdravotní a sociální péče, veterinární činnosti	1,7	15,1	-0,3	-2,1
Ostatní veřejné, sociální a osobní služby	-6,1	-12,1	2,1	36,5

Podíl podnikatelů bez pomáhajících rodinných příslušníků dosáhl ve stavebnictví 35,5 % všech pracujících s jediným nebo hlavním zaměstnáním v odvětví, v odvětví nemovitostí, pronájmu a podnikatelských činností 35,0 %, v ostatních veřejných, sociálních a osobních službách 27,4 %, v odvětví finančního zprostředkování 27,4 % a v odvětví obchodu, oprav motorových vozidel a spotřebního zboží 22,5 %. Nízký je jejich podíl ve veřejné správě, obraně a povinném sociálním zabezpečení (1,4 %) a v oblasti těžby nerostných surovin (1,8 %).

Pro ekonomiku ČR je typický vysoký podíl zaměstnanosti v sekundárním sektoru (průmysl + stavebnictví). Tento podíl je nejvyšší ze všech zemí EU 25 a přibližuje se mu pouze podíl tohoto sektoru na celkové zaměstnanosti na Slovensku. Obdobně je tomu u kategorie zpracovatelského průmyslu, když jeho podíl v ČR dosáhl ve 3. čtvrtletí 2006 28,4 % celkové zaměstnanosti. To je nejvyšší hodnota ze všech zemí EU. V naší republice byl podíl zpracovatelského průmyslu přibližně o 10 % bodů vyšší než v EU 25 a o 11 bodů vyšší než v EU 15. Na druhé straně se naše odvětvová skladba zaměstnanosti vyznačuje podstatně nižším zastoupením **sektoru služeb**, než je tomu v EU 15 (-14 % bodů), ale také v EU 25 (-12 % bodů). Podprůměrně je v ČR zastoupena zejména kategorie nemovitosti a pronájem, podnikatelské činnosti, kategorie zdravotní a sociální péče, finanční zprostředkování a vzdělávání. V následující tabulce jsou uvedeny údaje o odvětvové skladbě za vybrané země EU ve 3. čtvrtletí 2006, za které Eurostat publikoval poslední kompletní výsledky.

**Struktura 15-64 letých osob s jediným nebo hlavním zaměstnáním podle kategorie odvětví
ve vybraných zemích EU ve 3. čtvrtletí 2006**

Sektor NH, odvětví ekonomické činnosti (OKEČ)	EU 25	CZ	DE	GR	FR	HU	NL	AT	PL	SK	FI	SE	UK
3. čtvrtletí 2006													
Celkem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
z toho:													
Zemědělství, myslivost, lesnictví, rybolov a chov ryb	4,5	3,9	2,1	11,1	4,0	4,9	3,2	5,2	15,5	4,4	4,7	2,0	1,3
Průmysl a stavebnictví	27,5	40,2	29,5	22,3	24,3	32,5	19,4	29,0	30,6	39,0	26,2	22,1	22,1
Těžba nerostných surovin	0,4	1,1	0,3	0,4	0,1	0,4	0,1	0,3	1,7	0,7	0,2	0,2	0,4
Zpracovatelský průmysl	18,1	28,4	21,5	12,7	16,4	22,1	12,7	19,2	20,5	26,4	18,4	15,0	12,9
Výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody	0,9	1,6	0,9	0,9	0,9	1,7	0,6	0,9	1,5	1,7	0,7	0,6	0,6
Stavebnictví	8,2	9,1	6,8	8,2	6,8	8,4	6,0	8,6	7,0	10,1	6,8	6,4	8,1
Služby	67,7	55,9	68,2	66,6	71,7	62,5	73,2	65,9	53,8	56,5	68,9	75,6	76,4
z toho:													
Obchod, opr. motor. vozidel a spotřebního zboží	14,4	12,5	14,3	17,7	13,4	14,8	14,4	15,9	14,1	12,6	12,4	12,6	14,6
Ubytování a stravování	4,4	4,0	3,7	7,2	3,7	4,1	4,2	6,1	1,9	4,5	3,2	3,2	4,4
Doprava, skladování a spoje	6,1	7,6	5,5	6,4	6,1	7,6	6,1	6,0	6,5	6,7	7,4	6,3	6,8
Finanční zprostředkování	3,1	1,8	3,5	2,6	3,2	2,0	3,3	3,4	2,3	2,2	1,9	1,9	4,3
Nemovitosti a pronájem, podnikatelské činnosti	9,6	6,6	10,1	6,5	10,5	7,1	11,9	8,9	5,5	5,6	12,0	13,7	11,4
Veřejná správa a obrana, povinné soc. zabezp.	7,3	6,9	7,8	8,7	9,3	7,3	7,0	6,4	6,3	7,1	4,7	5,7	7,1
Vzdělávání	6,9	5,7	5,8	7,3	6,6	8,0	6,6	5,5	7,7	7,3	6,6	10,6	9,0
Zdravotní a sociální péče, veterin. činnosti	9,9	6,8	11,3	5,0	12,1	6,9	15,6	8,6	5,9	6,7	14,8	16,4	12,6
Ostatní veřejné, sociální a osobní služby	4,8	4,0	5,7	3,5	4,3	4,5	4,1	4,8	3,6	3,5	5,6	5,3	5,7

Zdroj: Eurostat

CZ-Česká republika, DE-Německo, FR-Francie, HU-Maďarsko, NL-Nizozemsko, AT-Rakousko, PL-Polsko, SK-Slovensko, FI-Finsko, GR-Recko, SE-Švédsko, UK-Spojené království

Celkový počet podnikajících mužů převyšuje počet žen podnikajících ve svém hlavním zaměstnání 2,8 krát, ve skupině podnikatelů bez zaměstnanců 2,6 krát a ve skupině podnikatelů se zaměstnanci 3,5 krát. Kromě celkové převahy počtu podnikajících mužů nad počtem podnikajících žen se projevují u obou pohlaví i rozdíly v odvětvové skladbě této kategorie. Počet podnikajících mužů je nadále výrazně vyšší ve většině odvětví, a to zejména ve stavebnictví, ve zpracovatelském průmyslu a v odvětví obchodu, oprav motorových vozidel a spotřebního zboží. Na druhé straně přetrvává mírná převaha žen - podnikatelek v ostatních veřejných, sociálních a osobních službách a v odvětví zdravotní a sociální péče a veterinárních činností.

Podnikatelé podle vybraných odvětví a pohlaví

Vybraná odvětví ¹⁾	Celkem v tis.	Podnikatelé - muži				Podnikatelky - ženy			
		bez zaměst.		se zaměst.		bez zaměst.		se zaměst.	
		v tis.	%	v tis.	%	v tis.	%	v tis.	%
ÚHRNEM	754,1	403,9	100,0	152,2	100,0	154,2	100,0	43,8	100,0
Stavebnictví	154,2	122,3	30,3	27,7	18,2	2,6	1,7	1,6	3,6
Obchod, opravy motorových vozidel a spotřebního zboží	138,5	65,0	16,1	31,8	20,9	29,6	19,2	12,1	27,6
Nemovitosti a pronájem, podnikatelské činnosti	118,1	57,8	14,3	16,6	10,9	40,0	25,9	3,6	8,2
Zpracovatelský průmysl	104,6	57,3	14,2	30,4	20,0	12,8	8,3	4,1	9,4
Ostatní veřejné, sociální a osobní služby	52,0	16,6	4,1	4,7	3,1	27,3	17,7	3,4	7,7
Doprava, skladování a spoje	46,7	27,3	6,8	14,7	9,6	3,0	2,0	1,6	3,7
Ubytování a stravování	33,5	8,2	2,0	12,6	8,3	8,2	5,3	4,4	10,0
Zemědělství, myslivost, lesnictví	30,4	23,1	5,7	3,9	2,6	3,0	2,0	.	.
Zdravotní a sociální péče, veterinární činnosti	28,9	5,8	1,4	5,6	3,7	7,0	4,5	10,6	24,1

¹⁾ Pořadí podle počtu podnikatelů v odvětví za obě pohlaví celkem

V **civilním sektoru národního hospodářství** pracovalo na **plnou pracovní dobu** ve svém hlavním zaměstnání 94,9 % všech osob. Z počtu 245,3 tis. zaměstnaných na **zkrácenou pracovní dobu** bylo klasifikováno jako **podzaměstnaní** 44,1 tis. pracujících (0,9 % z celkového počtu osob s jediným nebo hlavním zaměstnáním v civilním sektoru). Tři čtvrtiny zaměstnaných na zkrácenou pracovní dobu jsou ženy; ženy výrazně převládají ve skupině podzaměstnaných (72,7 %).

Souběžně se svým hlavním zaměstnáním pracovalo v rámci civilního sektoru v **druhém (dalším) zaměstnání** v 1. čtvrtletí celkem 83,5 tis. osob a četnost této kategorie pracujících se meziročně snížila o 25,5 tis. Podíl mužů činil 64,6 %, na rozdíl od hlavního zaměstnání jsou zde mnohem významněji zastoupena zaměstnání na dobu určitou (20,4 %). Počet osob s druhým zaměstnáním je vysoký zejména v hl. m. Praze (9,0 tis.), v ostatních krajích převyšuje hranici 7,5 tis. v Jihomoravském (8,2 tis.), v Moravskoslezském a ve Středočeském kraji (oba 7,8 tis.).

Obdobně struktura ekonomického postavení osob vykonávajících druhé zaměstnání je proti hlavnímu zaměstnání podstatně odlišná. Počet zaměstnanců, kteří představují 37,5 % všech osob ve druhém zaměstnání (31,4 tis.), se proti 1. čtvrtletí 2006 snížil o 12,6 tis. Počet podnikatelů vč. pomáhajících rodinných příslušníků ve druhém zaměstnání klesl o 13,3 tis., ale jejich podíl na celkovém úhrnu druhých zaměstnání je stále vysoký (61,9 %). Nejčetnější skupinou jsou podnikatelé - muži (celkem 36,7 tis. vč. pomáhajících rodinných příslušníků, tj. 68,0 % mužů s druhým zaměstnáním).

Převážná část pracujících s druhým zaměstnáním má ve svém hlavním zaměstnání status zaměstnance (celkem 67,5 tis., tj. 80,8 % druhých zaměstnání) nebo podnikatele bez zaměstnanců (10,9 tis., tj. 13,0 %). Druhá zaměstnání ovlivňují výši celkové zaměstnanosti ve zpracovatelském průmyslu (celkem 9,1 tis.), v odvětví obchodu, oprav motorových vozidel a spotřebního zboží (8,6 tis.), v ostatních veřejných, sociálních a osobních službách (8,1 tis.) a zvláště pak v odvětví nemovitostí, pronájmu a podnikatelských činností (15,8 tis.), ve kterém tyto osoby představují 4,7 % počtu osob s hlavním zaměstnáním v odvětví. Je však třeba respektovat velkou diferenci v průměrné délce odpracované doby v hlavním a vedlejším zaměstnání.

Průměrná **obvyklá délka týdenní pracovní doby** dosáhla v civilním sektoru u osob s **jediným nebo hlavním zaměstnáním** 41,7 hod. Počet těchto hodin představuje průměrný počet hodin, které osoba normálně v týdnu odpracuje včetně pravidelných přesčasů bez ohledu na to,

zda byly zaplacený, ale není do nich zahrnována doba strávená cestou z domova na pracoviště a zpět a přestávka na hlavní jídlo. **Skutečně odpracovaná doba** v referenčním období byla nižší (39,5 hod.). Osoby pracující ve svém hlavním zaměstnání na plný úvazek odpracovaly týdně **obvykle** 42,7 hod., osoby pracující ve svém hlavním zaměstnání na zkrácenou pracovní dobu odpracovaly 22,4 hod. Z osob pracujících na plný úvazek vykázalo nejvyšší obvyklý počet odpracovaných hodin odvětví rybolovu a chovu ryb (45,7 hod., ve kterém je však zaměstnanost velmi nízká), nadprůměrný počet hodin uvedli pracovníci ve stavebnictví (45,6 hod.), v oblasti ubytování a stravování (45,5 hod.) a v odvětví nemovitostí, pronájmu a podnikatelských činností (45,0 hod.). **Skutečně odpracovaná** délka pracovní doby u **druhých zaměstnání** činila v referenčním týdnu průměrně 13,6 hod.

V rámci šetření podnikatelé uvádějí, že jejich činnost je časově značně náročná. Průměrná týdenní pracovní doba podnikatelů převyšovala průměrnou týdenní dobu zaměstnanců s plným úvazkem o více než pětinu. Podíl druhých zaměstnání na celkovém rozsahu vykonávané práce je zřejmý z následující tabulky, kde jsou kromě rozsahu vykonávané týdenní práce podle velikosti úvazku uvedeny i odpovídající četnosti pracujících.

Průměrná obvyklá délka týdenní pracovní doby a počty pracujících podle postavení v zaměstnání v civilním sektoru národního hospodářství (1. čtvrtletí 2007)

Postavení v zaměstnání (bez nepracujících 4 týdny a více)	Hlavní zaměstnání		Druhé zaměstnání ¹⁾
	plná prac. doba	zkrác. prac. doba	
Počty pracujících v tis.			
Zaměstnaní celkem	4604,9	245,3	83,5
v tom :			
Zaměstnanci	3849,0	199,8	31,4
Členové produkčních družstev	13,4	1,0	.
Podnikatelé vč. pomáhajících rod. přísl.	741,8	44,2	51,7
Průměrná obvyklá délka týdenní pracovní doby v hod.			
Zaměstnaní celkem	42,7	22,4	13,6
v tom :			
Zaměstnanci	41,3	22,8	14,0
Členové produkčních družstev	41,0	21,9	24,3
Podnikatelé vč. pomáhajících rod. přísl.	50,0	20,7	13,3

¹⁾ Skutečně odpracovaná doba

Podíl pracujících na plnou pracovní dobu v hlavním zaměstnání je v ČR třetí nejvyšší ze všech členských zemí EU. Zastoupení plných úvazků je sice vyšší na Slovensku a v Maďarsku, celková míra zaměstnanosti je však na Slovensku a v Maďarsku podprůměrná. Podíl mužů pracujících v ČR na plný úvazek byl ve 3. čtvrtletí minulého roku druhý nejvyšší z EU 25, u žen to byl čtvrtý nejvyšší podíl.

Zvláště u žen se projevuje mimořádně vysoká diference podílu plných úvazků na zaměstnanosti v jednotlivých zemích EU. V řadě zemí původní patnáctky vysoký počet žen využívá možnosti pracovat na zkrácenou pracovní dobu, a to zejména v Nizozemsku (3/4 pracujících žen ve věku 15-64 let!) a v dalších pěti zemích se blížil nebo přesáhl jejich podíl 40 % ženské zaměstnanosti. Možnost pracovat na zkrácenou pracovní dobu je jeden ze sociálních aspektů, který dlouhodobě ovlivňuje míru fertility především v Nizozemsku a v některých dalších zemích.

**Podíl pracujících na částečný úvazek z celkového počtu hlavních zaměstnání v zemích EU
ve 3. čtvrtletí 2006**

v %

Země	3. čtvrtletí 2006		
	celkem	muži	ženy
EU 25	17,9	6,8	31,8
EU 15	19,9	7,2	35,9
Belgie	21,2	6,5	39,9
Česká republika	4,4	1,6	7,9
Dánsko	23,0	12,7	34,7
Německo	25,0	8,1	45,3
Estonsko	6,1	3,5	8,8
Irsko	:	:	:
Řecko	5,3	2,5	9,6
Španělsko	11,2	4,0	21,8
Francie	16,8	5,3	30,1
Itálie	12,5	4,1	25,4
Kypr	5,8	2,4	10,2
Lotyšsko	5,2	4,0	6,4
Litva	8,6	6,0	11,1
Lucembursko	:	:	:
Maďarsko	3,8	2,5	5,5
Malta	10,0	5,1	20,1
Nizozemsko	45,5	21,8	74,3
Rakousko	20,8	5,5	39,3
Polsko	8,7	6,2	11,8
Portugalsko	7,9	4,1	12,4
Slovinsko	7,9	6,1	9,9
Slovensko	2,8	1,3	4,7
Finsko	12,7	8,1	17,7
Švédsko	23,8	10,2	39,0
Spojené království	24,3	9,3	41,6

Zdroj: Eurostat

Míra ekonomické aktivity za celé národní hospodářství (podíl počtu zaměstnaných a nezaměstnaných k počtu všech osob starších 15-ti let v %) dosáhla za obě pohlaví 58,7 % a proti 1. čtvrtletí 2006 se snížila o 0,7 procentního bodu. Vysoká míra ekonomické aktivity je ve skupině 30-44 letých osob, ve které je podíl ekonomicky neaktivních mužů mimořádně nízký (3,3 %) a podíl ekonomicky neaktivních žen v této věkové kategorii dosahuje 19,3 %. Nízká míra ekonomické aktivity je charakteristická pro nejmladší skupinu 15-29 letých, protože tyto osoby se často ještě připravují na povolání. Podrobnější údaje o vývoji ekonomické aktivity v pětiletých věkových skupinách jsou uvedeny v přílohové tabulce č. 508.

**Míra ekonomické aktivity podle věku a pohlaví
(1. čtvrtletí 2007)**

Pohlaví	Celkem	Věková skupina			
		15 - 29	30 - 44	45 – 59	60 +
Muži	68,1	57,7	96,7	89,0	17,3
Ženy	50,0	41,2	80,7	76,2	5,9

Z osob zaměstnaných v civilním sektoru NH si v referenčním období hledalo jiné nebo další zaměstnání 63,5 tis., z toho mužů bylo 28,8 tis.; převážně se jedná o osoby, které si přejí zlepšit své pracovní podmínky (vyšší výdělek, lepší pracovní doba, dojíždka, náplň práce – 36,2 tis.). Jako důvod hledání jiného, případně dalšího zaměstnání přetrvává kromě přání lepších pracovních podmínek i nebezpečí nebo jistota ztráty či ukončení současného hlavního zaměstnání (8,3 tis.). Aktivita zaměstnaných při hledání jiného nebo dalšího zaměstnání byla relativně nejvyšší ve Zlínském (2,8 % všech osob s jediným nebo hlavním zaměstnáním v civilním sektoru) a v Královéhradeckém kraji (2,2 %).

III. B. Nezaměstnanost a ekonomická neaktivita

Počet **nezaměstnaných**, vypočtený na základě výběrového šetření pracovních sil, dosáhl v 1. čtvrtletí 2007 celkem 311,2 tis. osob (z toho 171,8 tis., tj. 55,2 %, byly ženy) a proti 1. čtvrtletí 2006 se snížil o 102,9 tis. osob (mezi nezaměstnané jsou zahrnuty i osoby, které práci již našly a jsou schopny nástupu do dvou týdnů).

Úbytek nezaměstnanosti se projevil zvláště ve věkové skupině 20-24 let a to o 21,4 tis. Kromě této skupiny se nezaměstnanost snížila ve všech věkových skupinách až do 60 let, ve skupině 60-64 letých stagnovala na úrovni minulého roku. Počet nezaměstnaných mužů je stále nižší než počet nezaměstnaných žen. Při celkovém meziročním poklesu nezaměstnanosti se nezaměstnanost mužů snížila o 53,0 tis. a pokles počtu nezaměstnaných mužů byl nejvyšší ve skupině 25-29 letých (o 10,2 tis.). Počet nezaměstnaných žen se ve stejném období snížil celkem o 49,9 tis. a tento pokles se nejvíce projevil ve věku 20-24 let (o 12,5 tis.).

Počet osob se základním vzděláním dosáhl 79,4 tis. (tj. 25,5 % úhrnu nezaměstnaných), vysoké bylo zastoupení nezaměstnaných absolventů středních škol bez maturity (148,0 tis., tj. 47,6 % všech nezaměstnaných). Skladba nezaměstnaných mužů podle vzdělání se proti vzdělanostní skladbě nezaměstnaných žen částečně liší. Zatímco u mužů jednoznačně převládají nezaměstnaní se základním vzděláním (25,9 %) a absolventi středních škol bez maturity (51,5 %), u žen kromě těchto dvou skupin (25,2 %, resp. 44,4 %) jsou výrazně zastoupeny i ženy s úplným středním vzděláním s maturitou (27,7 % nezaměstnaných žen).

Počet nezaměstnaných, kteří již dříve pracovali a ukončili své bývalé zaměstnání před méně než osmi lety, činil 237,2 tis. a snížil se proti 1. čtvrtletí 2006 o 79,8 tis. osob. Podle zjištěné odvětvové příslušnosti nezaměstnaní dříve pracovali nejčastěji ve zpracovatelském průmyslu (82,9 tis.), v odvětví obchodu, oprav motorových vozidel a spotřebního zboží (36,2 tis.) a ve stavebnictví (18,8 tis.).

Podle klasifikace vykonávaného zaměstnání dříve pracovaly více než tři čtvrtiny nezaměstnaných v těchto čtyřech hlavních třídách KZAM (ISCO-88): pomocní a nekvalifikovaní

pracovníci (51,1 tis.; 21,5 % z úhrnu dříve zaměstnaných), provozní pracovníci ve službách a obchodě (48,4 tis.; 20,4 %), řemeslníci a kvalifikovaní výrobci, zpracovatelé a opraváři (48,0 tis.; 20,2 %) a jako obsluha strojů a zařízení (33,1 tis.; 13,9 %).

Počet **dlouhodobě nezaměstnaných** (jeden rok a déle) se snížil o 48,4 tis. na 169,7 tis., ale jejich podíl stále přesahuje polovinu celkového počtu nezaměstnaných (54,5 %). Pokles dlouhodobé nezaměstnanosti se nejvíce projevil u žen ve věkové skupině 20-29 let o 9,0 tis. a u mužů také ve věku 20-29 let o 8,8 tis. Počet nezaměstnaných déle než čtyři roky poklesl o 4,4 tis. na 58,1 tis. (18,7 % z celkového počtu nezaměstnaných).

Nezaměstnaní podle délky hledání zaměstnání (1. čtvrtletí 2007)

v tis.

Celkem	do 3 měsíců	3 až 6 měsíců	6 měs. až 1 rok	1 až 2 roky	2 roky a více	Nezjištěno
311,2	51,0	39,6	50,9	57,2	112,5	-

Růst celkové zaměstnanosti a snížení počtu nezaměstnaných se projeví v relativně vysokém poklesu obecné míry nezaměstnanosti 15-64 letých osob podle ILO. Ta se proti 1. čtvrtletí roku 2006 snížila o 1,9 bodu na 6,1 %. Pokles obecné míry se projevil především v ženské složce populace (o 2,1 bodu na 7,6 %), zatímco u mužů se snížila o 1,8 bodu na 4,8 %. Podle posledních kompletních výsledků Eurostatu za třetí čtvrtletí minulého roku byla obecná míra nezaměstnanosti v ČR výrazně nižší než v EU 25, když při relativně nízké míře nezaměstnanosti mužů byla i míra nezaměstnanosti žen v ČR pod průměrem za EU 25. Velký pokles nezaměstnanosti v průběhu minulého roku v ČR se pozitivně projevil jak v porovnání s EU 25, tak i se zeměmi EU 15, když ve 3. čtvrtletí 2006 byla míra nezaměstnanosti v ČR nižší než průměr evropské patnáctky o 0,5 procentního bodu.

V porovnání se sousedními zeměmi je sice míra nezaměstnanosti vyšší než v Rakousku, ale podstatně nižší než v Polsku a na Slovensku, kde je stále extrémně vysoká a nejvyšší v rámci celé Unie. Naše míra nezaměstnanosti je znatelně nižší i v porovnání s Německem především v důsledku dlouhodobě nepříznivé situace ve spolkových zemích na území bývalé NDR.

Míra nezaměstnanosti 15-64letých v členských zemích EU ve 3. čtvrtletí 2006

v %

Země	3. čtvrtletí 2006		
	celkem	muži	ženy
EU 25	8,0	7,2	9,0
EU 15	7,6	6,8	8,5
Belgie	8,2	6,7	9,9
Česká republika	7,1	5,7	8,8
Dánsko	3,7	3,1	4,4
Německo	9,9	9,8	10,0
Estonsko	5,5	5,3	5,8
Irsko	4,9	5,1	4,6
Řecko	8,5	5,2	13,1
Španělsko	8,2	6,1	11,2
Francie	9,0	8,1	10,1
Itálie	6,2	4,9	8,0
Kypr	4,0	3,1	5,2
Lotyšsko	6,4	7,0	5,7
Litva	5,7	5,9	5,6
Lucembursko	:	:	:
Maďarsko	7,5	7,0	8,1
Malta	6,8	6,1	8,1
Nizozemsko	3,6	3,3	4,0
Rakousko	4,3	3,7	5,0
Polsko	13,2	12,1	14,5
Portugalsko	7,9	6,6	9,4
Slovinsko	5,7	4,7	6,8
Slovensko	12,9	11,8	14,3
Finsko	6,8	6,2	7,6
Švédsko	6,4	6,2	6,6
Spojené království	5,7	6,0	5,3

Zdroj: Eurostat

Převážná část nezaměstnaných (73,1 %) jsou osoby se středním vzděláním bez maturity nebo se základním vzděláním. Tato skutečnost se projevila i ve značné diferenciaci míry nezaměstnanosti vypočtené pro jednotlivé stupně vzdělání. Nejnižší míru nezaměstnanosti mají trvale vysokoškoláci (1,5 %) a osoby se středním vzděláním s maturitou (3,8 %). Vysoká míra nezaměstnanosti přetrvává ve skupině osob se základním vzděláním (21,8 %) a nadprůměrná je i ve skupině osob se středním vzděláním bez maturity, převážně vyučených (6,9 %).

Pro ověření spolehlivosti výběrového zjišťování ČSÚ pravidelně provádí analýzu a následné porovnání údajů a ukazatelů zjištěných na základě VŠPS s údaji a ukazateli vycházejícími z evidence úřadů práce. Pro tyto účely je dále uveden rozklad kategorie nezaměstnaných a kategorie registrovaných uchazečů o zaměstnání podle výsledků VŠPS.

**Skladba registrovaných uchazečů o zaměstnání a nezaměstnaných
zjištěná podle VŠPS (1. čtvrtletí 2007, v tis. osob)**

Kategorie	Počet
I. Osoby, které uvedly registraci na ÚP	339,8
v tom:	
a) splňující podmínky ILO pro zařazení mezi nezaměstnané	251,8
b) nesplňující podmínky ILO	88,0
z důvodu:	
- v referenčním týdnu pracovaly	16,1
- nehledaly si v posledních 4 týdnech práci	57,6
- nejsou schopny nástupu do 14 dnů	14,3
II. Nezaměstnaní splňující podmínky ILO neregistrovaní na ÚP	59,4
III. Celkový počet nezaměstnaných podle ILO (I.a + II.)	311,2
IV. Ostatní nepracující neregistrovaní na ÚP, kteří	
- hledají práci nebo již práci našli, ale nejsou schopni nástupu do 14 dnů	8,2
- nehledají práci, ale pracovat by chtěli	201,2
z toho: schopni nástupu do zaměstnání do 14 dnů	42,7

V hodnoceném období dosáhl počet registrovaných uchazečů o zaměstnání podle skutečné evidence na úřadech práce 453,2 tis. osob, z toho 422,8 tis. dosažitelných uchazečů, srovnatelný ukazatel zjištěný výběrovým šetřením (počet registrovaných uchazečů) se tedy lišil o 113,4 tis. resp. o 83,0 tis. Proti čtvrtému čtvrtletí 2006 vzrostla tato diference s výjimkou Prahy ve všech ostatních krajích a ve většině z nich výrazně.

Odchyłka mezi nezaměstnanými VŠPS a uchazeči o zaměstnání MPSV se vyskytuje dlouhodobě a lze předpokládat, že vedle odlišného metodického vymezení ukazatelů je ovlivněna dalšími faktory:

- ČSÚ zařadil otázku o tzv. obvyklém ekonomickém postavení respondentů již od roku 1993. Tato otázka předcházela otázkám vztahujícím se k referenčnímu týdnu a v určité míře tak ovlivňovala odpovědi respondentů o jejich skutečné ekonomické aktivitě v referenčním období. Eurostat zařadil otázku o obvyklém postavení do svého standardu v roce 1998, ale až za otázky vztahující se k referenčnímu týdnu. Od 1. ledna 2002 byl plně harmonizován dotazník VŠPS se standardem Eurostatu včetně pořadí otázek kladených respondentovi. Prioritou je dotaz na **ekonomickou aktivitu respondentů v referenčním týdnu**. Jestliže respondent uvedl, že v tomto týdnu **pracoval alespoň 1 hodinu**, je striktně podle metodiky ILO klasifikován jako osoba v zaměstnání. Stávající forma dotazníku znamená, že kladná odpověď na zaměstnání v referenčním týdnu v určité míře ovlivňuje následné odpovědi na otázky o obvyklém ekonomickém postavení a především o jejich registraci na úřadech práce.

Vzhledem k nutnosti dodržení anonymity a dobrovolnosti účasti ve výběrovém šetření nemá ČSÚ možnost porovnávat zjištěné údaje s jinými zdroji, např. s evidencí úřadů práce. Z vývoje diference mezi počty registrovaných uchazečů o zaměstnání na úřadech práce a počtem těchto uchazečů zjištěným ve výběrovém šetření lze usuzovat, že vliv obsahové změny dotazníku se projevil ve snížení počtu nezaměstnaných ve VŠPS v rozmezí 30-50 tis. osob.

- Relativně vyšší **míra neodpovědí** (non-response) je způsobena vysokým podílem prázdných bytů ve výběrovém souboru a hlavně kategorickým odmítnutím spolupráce. Na základě struktury odmítnutých odpovědí při opakovaných návštěvách je třeba předpokládat, že sociální skladba domácností, které nechtěly spolupracovat, se částečně liší od sociální struktury vyšetřených domácností a je v nich nadprůměrně zastoupena skupina nezaměstnaných, kteří odmítají komunikovat v rámci výběrového šetření. Díky zintenzivnění kontaktů terénních pracovníků statistiky s domácnostmi respondentů non-response v posledních čtvrtletích šetření klesá.

Rozdíly údajů o nezaměstnanosti mezi oběma zdroji jsou obvyklé i v ostatních členských a kandidátských zemích EU. Přitom je třeba poznamenat, že některé členské země EU obě míry nezaměstnanosti oficiálně nepublikují.

Počet **osob ekonomicky neaktivních** ve věku 15 a více let (podle metodiky výběrového šetření se jedná o osoby, které neměly zaměstnání a nehledaly si zaměstnání v průběhu posledních čtyř týdnů nebo nesplňovaly všechny podmínky pro zařazení mezi nezaměstnané) se zvýšil za rok o 81,4 tis. a dosáhl v 1. čtvrtletí 2007 3636,2 tis. osob. Četnost této kategorie je ovlivněna především počty důchodců a počty osob připravujících se na výkon svého budoucího povolání. Počet žáků základních škol se snížil o 2,8 tis., počet frekventantů na středních školách včetně učilišť se zvýšil o 14,1 tis. na 531,2 tis. Počet studentů na vysokých resp. vyšších odborných školách vzrostl o 10,9 tis. na 275,1 tis. Počet nepracujících osob v řádném starobním důchodu, které si aktivně nehledaly práci, dosáhl 1887,0 tis., počet osob v předčasném starobním důchodu 48,1 tis. a počet osob v invalidním důchodu 236,7 tis. Tyto údaje nemohou přesně korespondovat s počty žáků a studentů podle statistiky MŠMT resp. s počty důchodců podle evidence MPSV ČR zejména proto, že žáci, studenti nebo důchodci, kteří v referenčním týdnu splňovali kritérium pro zařazení mezi osoby v zaměstnání nebo nezaměstnané, nejsou vykazováni jako ekonomicky neaktivní.

Pokles počtu nezaměstnaných a růst počtu zaměstnaných a ekonomicky neaktivních se projevily v meziročním nárůstu **míry zaměstnanosti 15tiletých a starších** (podíl počtu osob s hlavním zaměstnáním na počtu bydlících 15tiletých a starších) z 54,7 % na 55,2 %. **Celková míra zaměstnanosti 15-64letých** se meziročně zvýšila o 0,7 bodu na 65,5 %. Nárůst zaměstnanosti mužů v produktivním věku činil 1,0 bodu na 74,1 %, u žen tento ukazatel vzrostl o 0,4 bodu na 56,9 %. Tuto míru zaměstnanosti na jedné straně snižuje růst počtu studujících na středních a vysokých školách, na druhé straně znatelně roste zaměstnanost ve věku 30-54 let a 60-64 letých.

Z hlediska mezinárodního srovnání náleží Česká republika v rámci EU mezi země s nadprůměrnou intenzitou zaměstnanosti. Podle posledních úplných údajů, zveřejněných Eurostatem za 3. čtvrtletí 2006, byla míra zaměstnanosti 15-64letých v ČR vyšší než v úhrnu za 25 členských států, ale byla nižší než úroveň zemí původní patnáctky. Nižší míra zaměstnanosti než v EU 15 i EU 25 je ve skupině žen.

Diference mezi zeměmi EU jsou značné a to nejen z hlediska míry za celou skupinu 15-64 let, ale i v ženské i mužské složce zaměstnanosti. Na jedné straně je vysoká míra zaměstnanosti v severských zemích a ve Spojeném království (např. v Dánsku činila ve 3. čtvrtletí minulého roku 78,2 %), na druhé straně v řadě zemí byla nižší než 60 %, když v Polsku dosáhla ve 3. čtvrtletí 2006 pouze 55,6 %. V porovnání s našimi sousedy má podstatně vyšší míru zaměstnanosti Rakousko a vyšší míru má i Německo, míra zaměstnanosti v Polsku ale i na Slovensku je však podstatně nižší. Velmi nízká míra zaměstnanosti je i v Maďarsku.

Ještě větší diference jsou v míře zaměstnanosti 55-64letých osob. V Polsku nedosahovala ani 30 % a tuto míru jen těsně překročila Malta, Slovinsko, Slovensko, Itálie, Maďarsko a Belgie. S naplněním cíle lisabonské strategie bude tedy mít problém značný počet členských států. V ČR bude dosažení alespoň 50 % zaměstnanosti v této desetileté skupině také složité zejména z důvodu nízké míry zaměstnanosti žen. Míra zaměstnanosti 55-64letých žen je nižší nejen než v EU 15, ale i v rámci EU 25. Lze však předpokládat, že v dalších letech tato míra poroste mj. i v důsledku nastavení podmínek pro získání starobního důchodu.

**Míra zaměstnanosti 15-64letých a 55-64letých v členských zemích EU
ve 3. čtvrtletí 2006**

v %

Země	3. čtvrtletí 2006					
	15-64 let			55-64 let		
	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy
EU 25	65,1	72,7	57,6	43,9	53,3	35,2
EU 15	66,4	74,1	58,6	45,5	54,5	36,9
Belgie	61,2	68,1	54,2	32,2	40,6	23,9
Česká republika	65,4	73,9	56,8	45,3	59,6	32,3
Dánsko	78,2	82,1	74,1	60,9	67,2	54,6
Německo	67,7	73,5	61,8	48,9	57,3	40,8
Estonsko	67,9	71,2	64,9	57,6	55,1	59,4
Irsko	69,6	78,7	60,3	52,9	66,8	38,9
Řecko	61,5	75,0	48,1	42,6	59,4	27,0
Španělsko	65,2	76,7	53,4	43,8	60,5	27,9
Francie	63,4	69,1	57,9	37,6	40,0	35,3
Itálie	58,4	70,7	46,1	33,1	44,6	22,2
Kypr	70,4	80,7	60,8	56,0	72,7	40,2
Lotyšsko	68,0	72,9	63,5	53,7	58,8	49,8
Litva	64,2	66,7	61,8	49,5	55,6	44,9
Lucembursko	:	:	:	:	:	:
Maďarsko	57,6	64,2	51,2	33,3	41,0	27,0
Malta	55,5	74,3	36,5	30,4	51,1	11,4
Nizozemsko	74,7	81,3	67,9	48,2	58,6	37,7
Rakousko	71,9	79,1	64,7	36,4	46,6	26,7
Polsko	55,6	62,2	49,2	29,5	39,7	20,6
Portugalsko	68,2	74,3	62,2	50,7	59,0	43,2
Slovinsko	67,2	72,1	62,1	32,8	43,8	22,2
Slovensko	59,9	67,5	52,4	33,7	50,6	19,4
Finsko	70,8	73,6	68,0	54,9	55,2	54,5
Švédsko	74,7	77,0	72,3	69,3	72,3	66,3
Spojené království	71,7	77,9	65,7	57,7	66,4	49,2

Zdroj: Eurostat

V rámci úplné harmonizace národního dotazníku se standardem EU jsou ve výběrovém šetření zjišťovány údaje i za **osoby, které nepracují, aktivně práci nehledají a nesplňují tak podmínky ILO pro nezaměstnané**, ale přitom uvádějí, že by chtěly pracovat. Tyto ekonomicky neaktivní osoby představují potenciální pracovní rezervu. V 1. čtvrtletí roku 2007 činil jejich počet 222,4 tis., tj. o 41,0 tis. méně než ve stejném období roku 2006. Velký počet těchto osob je ve věkové skupině do 24 let (82,0 tis.), kdy se převážně jedná o studenty a učně. Relativně značný počet 25-34 letých (celkem 42,7 tis.) vyplývá z vysokého počtu žen na další rodičovské dovolené nebo v domácnosti, které mají zájem o své pracovní uplatnění. Počet zájemců o zaměstnání stoupá ve věku 50 a více let. V pětileté skupině 50-54 let je to 16,0 tis. a ve skupině 55-59 let 22,3 tis. Ve skupině 50-54 let se jedná převážně o invalidní důchodce a ve skupině 55-59 let o osoby v invalidním, řádném a předčasném starobním důchodu. Ve skupině šedesátiletých a starších to bylo 30,1 tis., když rozhodující část zájemců o práci jsou starobní důchodci.

Od 1. čtvrtletí 2006 je zařazena přílohová tabulka č. 109, ve které je porovnáváno ekonomické postavení respondentů v okamžiku šetření s jejich postavením před rokem. Údaje o postavení před rokem nemusí plně korespondovat s údaji o ekonomickém postavení uváděném v publikaci před rokem. Důvodem je skutečnost, že se porovnává prakticky obvyklé postavení před rokem se současným postavením v referenčním týdnu a navíc některé osoby, které před rokem uváděly, že jsou nezaměstnané, v běžném roce prohlásily, že před rokem pracovaly nebo byly ekonomicky neaktivní.